

You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Piotr Stasiak

Author: Małgorzata Gwadera

Citation style: Gwadera Małgorzata. (2018). Piotr Stasiak. W: M. Kycler, D. Pawelec, B. Warząchowska (red.), "Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego w pięćdziesięciolecie istnienia" (S. 371-376). Katowice : Oficyna Wydawnicza Wacław Walasek

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Sylwetki Dyrektorów Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego

Piotr Stasiak

Źródło: Archiwum „Gazety Uniwersyteckiej”.

Piotr Stasiak (8.05.1901 Żytniów – 29.06.1982 Katowice) nauczyciel, działacz społeczno-oświatowy, bibliotekarz i bibliofil. Urodził się 8 maja 1901 roku w Żytniowie koło Wielunia w rodzinie chłopskiej jako najmłodszy syn Józefa Stasiaka i Marii Stasiakowej z domu Werner. Po ukończeniu gimnazjum w 1917 roku wstąpił do Państwowego Seminarium Nauczycielskiego w Częstochowie. Uczestniczył w III powstaniu śląskim. Egzamin dojrzałości zdał 17 czerwca 1922 roku. Od października tegoż roku jako wolny słuchacz uczęszczał na wykłady na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Zrezygnował z nich po pierwszym roku. Od 1 września 1923 roku rozpoczął pracę zawodową jako nauczyciel w szkołach powszechnych, początkowo w Orzegowie, dzielnicy Rudy Śląskiej (r. sz. 1922/23–1924/25), a następnie od r. szk. 1925/26 do 1938/39 w Wielkich Hajdukach, dzielnicy Królewskiej Huty (od 1934 roku Chorzowa). 30 października 1926 roku uzyskał Patent na stałego nauczyciela szkół powszechnych nadany przez Komisję Eg-

zaminacyjną dla Nauczycieli Szkół Powszechnych w Województwie Śląskim. Jako pedagog wydał w 1927 roku dwutygodnik ilustrowany „Orlęta” redagowany przez Ignacego Chrzanowskiego i Mieczysława Gładysza oraz „Orlątko” pismo dla dzieci pod kierownictwem Anny Lewickiej. „Orlęta” ukazywały się tylko przez rok. Wśród autorów zamieszczających swe teksty na łamach tego periodydu znaleźli się, oprócz założycieli i redaktorów, m.in. Bohdan Dyakowski, Gustaw Morcinek, Kornel Makuszyński, Zofia Kossak-Szczucka. Tak dobrany zespół autorski gwarantował wysoki poziom artystyczny i merytoryczny zamieszczanych tekstów. Tematyka pisma koncentrowała się wokół historii, geografii, przyrody Polski i Śląska. W roku 1927 został słuchaczem, a w 1928 absolwentem Państwowego Wyższego Kursu Nauczycielskiego w Warszawie. Następnie w latach 1930–1932 ukończył Studium Pracy Społeczno-Oświatowej Wolnej Wszechnicy Polskiej w Warszawie ze specjalizacją bibliotekarstwo. 15 maja 1932 roku na wniosek Heleny Radlińskiej został mianowany młodszym asystentem Seminarium Oświaty Pozaszkolnej Wolnej Wszechnicy Polskiej.

Po powrocie do Katowic objął stanowisko instruktora oświaty pozaszkolnej na obwód królewskohucki (1932), a później katowicki (1934). Był organizatorem i wykładowcą kursów szkoleniowych dla bibliotekarzy bibliotek szkolnych, pedagogicznych i oświatowych. Obowiązki instruktora łączył z pasją krajoznawczą. Jako działacz Towarzystwa Czytelni Ludowych brał czynny udział w powoływaniu i reorganizowaniu polskich bibliotek na Opolszczyźnie. W 1934 roku uczestniczył w Raciborzu w kursie dla referentów uniwersytetów ludowych na Śląsku Opolskim w roli prelegenta. W tym samym roku został powołany na stanowisko kierownika Biblioteki Instytutu Pedagogicznego w Katowicach, które zajmował aż do 1939 roku. Po objęciu kierownictwa wprowadził innowacyjne rozwiązania organizacyjne, mające na celu ułatwienie korzystania z księgozbioru nauczycielom z całego województwa śląskiego, zgodne z koncepcją biblioteki – warsztatu pracy dla pedagogów. Wydał drukiem katalog zbiorów Biblioteki Instytutu Pedagogicznego w Katowicach (1934), a wiadomości o późniejszych nabytkach zamieszczał w latach 1937–1939 w „Sprawach Szkolnych na Śląsku” (dodatek do czasopisma „Chowanna”). 15 kwietnia 1939 roku wstąpił w związek małżeński z Amalią Ciuraj, która w tym czasie pełniła funkcję instruktora oświaty pozaszkolnej. Mieli troje dzieci. Po wybuchu II wojny światowej został wraz z żoną zmuszony do opuszczenia Górnego Śląska. W latach 1939–1945 przebywał najpierw w Krakowie, a następnie we wsi Bystra koło Bielska-Białej. Tam też w 1945 roku pracował jako bibliotekarz i archiwista m. Bielska. Od 4 stycznia 1946 roku objął na nowo funkcję kierownika Centralnej Biblioteki Instytutu Pedagogicznego w Katowicach, którą pełnił aż do 1950 roku. W 1950 roku w miejsce Instytutu powołano Wyższą Szkołę Pedagogiczną w Katowicach. Od 1 stycznia 1955 roku do 31 lipca 1966 roku pełnił równocześnie funkcje dyrektora Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej oraz Biblioteki Głównej Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Katowicach. Od 1 sierpnia 1966 roku do 1968 roku pracował jedynie jako dyrektor Biblioteki Głównej WSP w Katowicach, organizując sieć bi-

bliotek pedagogicznych na terenie województwa katowickiego. W 1963 roku uzyskał stopień magistra w zakresie pedagogiki Wydziału Filologiczno-Historycznego Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Katowicach. Studia odbył w latach 1959–1961; praca magisterska *Dotychczasowa organizacja sieci bibliotek pedagogicznych w województwie katowickim i potrzeba jej przebudowy* precyzyjnie ilustruje pola jego zainteresowań zawodowych.

W 1968 roku w wyniku połączenia Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Katowicach z filią Uniwersytetu Jagiellońskiego w Katowicach powstał Uniwersytet Śląski. Od tego momentu aż po rok 1971 pełnił funkcję dyrektora Biblioteki Głównej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach¹. Powołał go Rektor Kazimierz Popiołek.

W 1952 roku został mianowany kierownikiem Centralnego Kursu Bibliotekarskiego dla dyrektorów i pracowników bibliotek pedagogicznych oraz bibliotekarzy bibliotek licealnych w Jarcinie. W latach 1958–1975 był stałym konsultantem i wykładowcą Państwowego Ośrodka Kształcenia Korespondencyjnego Bibliotekarzy, w punkcie konsultacyjnym w Bytomiu. W 1969 roku (18 kwietnia) został nominowany na stanowisko bibliotekarza dyplomowanego na podstawie weryfikacji, jak również (1 sierpnia) przyznano mu stanowisko starszego kustosa dyplomowanego w Bibliotece Głównej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Na emeryturę przeszedł 1 lipca 1971 roku.

Przez cały okres aktywności zawodowej pisał artykuły dotyczące głównie organizacji bibliotek na Śląsku, a także tradycji bibliofilskich (w okresie powojennym), oraz popularyzacji czytelnictwa dzieci i młodzieży, zwłaszcza w środowiskach robotniczych Śląska, jak również nauczycieli (w okresie międzywojennym). Publikował je m.in. w „Zaraniu Śląskim”, „Ruchu Pedagogicznym”, „Zeszytach Naukowych WSP w Katowicach”, „Ogniskowcu”, „Ruchu Społeczno-Oświatowym”, „Wspólnocie Wychowania”.

Zajmował się także krytyką literacką pisząc recenzje m.in. powieści Poli Gojawiczyńskiej². Część prac, zwłaszcza referatów przygotowywanych przed prelekcjami, zachowała się w maszynopisie³. Był działaczem wielu towarzystw kulturalnych, oświatowych, bibliotekarskich o zasięgu lokalnym i ogólnym.

¹ Jedyny zachowany dokument powołania na stanowisko Dyrektora Biblioteki UŚ (w aktach osobowych Piotra Stasiaka w Archiwum Uniwersyteckim) datowany jest na 13.08.1969 roku i dotyczy powołania na okres 1.08.1969–30.06.1971. Inne źródło, jako okres dyrektorowania w BUŚ, podaje lata 1968–1973. Por. M. BŁESZYŃSKA, J. PULIKOWSKA: *Dyrektorzy Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego*. „Gazeta Uniwersytecka. Miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach” 2009, nr 4 (164), s. 19.

² Zob.: P. GOJAWICZYŃSKA: *Powszedni dzień*. Rec. P. STASIAK. „Zaranie Śląskie” 1935, z. 2, s. 121–123; P. GOJAWICZYŃSKA: *Ziemia Elżbiety*. Rec. P. STASIAK. „Zaranie Śląskie” 1935, z. 1, s. 70–72; W. ŻELECHOWSKI: *Majster Ligoń. Nowela*. Rec. P. STASIAK. „Zaranie Śląskie” 1935, z. 4, s. 306–307.

³ Są to: *Trzydziestoletnia działalność SBP na Śląsku* (1967), s. 9; *O tradycjach bibliofilskich na Śląsku* (1969), s. 11; *O bibliofilstwie* (1973), s. 3; *Rola Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w kształceniu postaw zawodowych* (1977), s. 14.

nopolskim – Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego (od 1920 roku), Towarzystwa Czytelni Ludowych – TCL (1933–1937), współzałożycielem Śląskiego Towarzystwa Miłośników Książki i Grafiki (1937–1939), członkiem: Towarzystwa Przyjaciół Książki (1969–1982), Związku Bibliotekarzy Polskich (1937–1939) (1946–1947), Związku Bibliotekarzy i Archiwistów Polskich – ZBiAP (1947–1953), Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich – SBP (1953–1982). Za swoją działalność został odznaczony Srebrnym Krzyżem Zasługi 1952 (Postanowieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej), Złotą Odznaką SBP 1972 (Uchwałą Zarządu Głównego SBP), Odznaką „Zasłużony Działacz Kultury” 1973 (nadaną przez Ministra Kultury i Sztuki PRL), Złotą Odznaką „Zasłużonemu w Rozwoju Województwa Katowickiego” 1977 (Uchwałą Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Katowicach).

Zmarł 29 czerwca 1982 roku w Katowicach.

Zainteresowania zawodowe:

- bibliofilstwo – funkcje społeczne i kulturowe, tradycje bibliofilskie na Śląsku,
- dokumentacja i popularyzacja wiedzy o zasobach bibliotek i kulturze Śląska,
- zasady organizacji polskich bibliotek, współpraca bibliotek pedagogicznych i szkolnych.

Stanowiska:

- kierownik Biblioteki Instytutu Pedagogicznego w Katowicach (1934–1939),
- kierownik Centralnej Biblioteki Pedagogicznej w Katowicach (1945–1950),
- kierownik Centralnego Kursu Bibliotekarskiego dla dyrektorów i pracowników bibliotek pedagogicznych, bibliotekarzy bibliotek licealnych w Jarocinie (1952–*)⁴,
- konsultant i wykładowca Państwowego Ośrodka Kształcenia Korespondencyjnego Bibliotekarzy – punkt konsultacyjny w Bytomiu (1958–1975),
- dyrektor Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Katowicach (1950–1966),
- dyrektor Biblioteki Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Katowicach (1950–1968),
- dyrektor Biblioteki Głównej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach (1969–1971).

Członkostwa:

- Polskie Towarzystwo Tatrzańskie (1920–*),
- Towarzystwo Czytelni Ludowych – TCL (1933–1937),
- Śląskie Towarzystwo Miłośników Książki i Grafiki (1937–1939), współzałożyciel oraz skarbnik (1937–1938) i sekretarz (1938–1939),
- Towarzystwo Przyjaciół Książki (1969–1982),

---

⁴ Symbolem * oznaczono brak danych na temat ustania członkostwa lub pełnionej funkcji.

- Związek Bibliotekarzy Polskich (1937–1939) (1946–1947), w tym: skarbnik
- Związek Bibliotekarzy i Archiwistów Polskich (1947–1953) w tym: członek Zarządu, skarbnik (1951–1953),
- Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich (1953–1982) w tym: skarbnik ZO SBP w Katowicach (1953–1980), wiceprzewodniczący Zarządu Głównego SBP (1957–1966), członek Głównej Komisji Rewizyjnej przy ZG SBP (1966–1969); przewodniczący Sądu Koleżeńskiego przy ZG SBP (1969–1972).

Osiągnięcia zawodowe, nagrody, wyróżnienia, odznaczenia:

- Srebrny Krzyż Zasługi nadany postanowieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (1952),
- Złota Odznaka SBP nadana Uchwałą Zarządu Głównego SBP (1972),
- Odznaka „Zasłużony Działacz Kultury” nadana przez Ministra Kultury i Sztuki PRL (1973),
- Złota Odznaka „Zasłużonemu w Rozwoju Województwa Katowickiego” nadana Uchwałą Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Katowicach (1977).

Bibliografia

Przedmiotowa:

- BŁESZYŃSKA M., PULIKOWSKA J.: *Dyrektorzy Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego*. „Gazeta Uniwersytecka. Miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach” 2009, nr 4, s. 19.
- KOCHMAŃSKA W.: *Piotr Stasiak – działacz i bibliotekarz*. W: *Biuletyn Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego za rok 1972*. Katowice 1973, s. 7–12.
- Kronika Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich 1917–2000*. Red. A. KEMPA. Warszawa 2001, s. 103–113, 123.
- KYCLER M.: *Piotr Stasiak*. W: *Słownik Pracowników Książki Polskiej. Suplement III*. Red. H. TADEUSIEWICZ. Warszawa 2010, s. 261–262.
- Piotr Stasiak. Akta personalne Archiwum Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, sygn. 234/S.

Podmiotowa (w wyborze):

- STASIAK P.: *48 lat w służbie książki*. „Ruch Społeczno-Oświatowy” 1939, nr 5, s. 4.
- STASIAK P.: *Biblioteka Główna*. W: *Wyzsza Szkoła Pedagogiczna w Katowicach 1950–1968*. Katowice 1971, s. 235–241.
- STASIAK P.: *Biblioteka Instytutu Pedagogicznego w Katowicach*. „Zaranie Śląskie” 1936, z. 2, s. 123–131.
- STASIAK P.: *Biblioteka Instytutu Pedagogicznego w Katowicach*. Cieszyn 1936.
- STASIAK P.: *Dotychczasowa organizacja sieci bibliotek pedagogicznych w województwie katowickim i potrzeba jej przebudowy*. „Zeszyty Naukowe WSP w Katowicach. Pedagogika” 1965, nr 3, s. 205–208.
- STASIAK P.: *Dzieci robotnicze w czytelnich dziecięcych*. „Ruch Społeczno-Oświatowy” 1938, nr 7/8, s. 22.
- STASIAK P.: *Katalog Biblioteki Instytutu Pedagogicznego*. Katowice 1934.

Sylwetki Dyrektorów Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego

STASIAK P.: *Konieczność przebudowy sieci bibliotek pedagogicznych*. „Ruch Pedagogiczny” 1963, nr 4, s. 53–64.

STASIAK P.: *Książka a dziecko*. „Wspólnota Wychowania” 1935, nr 1, s. 10–13.

STASIAK P.: *Nauczycielstwo wobec Tygodnia Książki Polskiej 26 XI – 3 XII*. „Ogniskowiec” 1933, nr 19, s. 1–4.

STASIAK P.: *O poprawne rozumienie czytelnictwa nauczycieli*. „Ruch Pedagogiczny” 1964, nr 2, s. 99–102.

STASIAK P.: *Otwarcie wzorcowej biblioteki dziecięcej Towarzystwa Czytelni Ludowych w Katowicach*. „Zaranie Śląskie” 1935, z. 2, s. 141–142.

STASIAK P.: *Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Katowicach*. „Biuletyn Informacyjny Biblioteki Śląskiej” 1959, nr 1, s. 45–55.

STASIAK P.: *Rola TCL w ośrodkach robotniczych Śląska*. „TCL w Pracy i w Boju” 1937, nr 7/8, s. 9.

STASIAK P.: *Romuald Traugutt (1826–1926)*. „Młody Polak” 1926, nr 2, s. 1–3.

STASIAK P.: *Śląskie Towarzystwo Miłośników Książki i Grafiki 1937–1939*. Katowice 1983.

STASIAK P.: *Wielki czytelnik Paweł Garus w Kryrach*. „Silva Rerum” 1939, nr 7, s. 172–175.

Opracowała: Małgorzata Gwadera

Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach